

در کنار کمبودهای بسیاری که در عرصه نقد ادبی امروز ما به چشم می‌خورد، یکی هم کمبود نقد روان‌شناختی است. از همین رو کوشش چیستا یثربی برای تحلیل و تفسیری از این منظر، هرچند گذرا و در حجمی کم و گستره‌ای محدود، باز درخور تحسین است. در کتاب عشق در زمان ما مترجم سه داستان کوتاه از سه نویسنده انگلیسی زبان (دو امریکایی و یک انگلیسی) برگزیده و برای فتح باب، از هر یک تحلیلی روان‌شناختی نیز ارائه داده، که برای علاقه‌مندان به نقد روان‌شناختی خواندنی است، چرا که در تحلیل‌های مترجم نکته‌های بدیع و جذابی مورد توجه قرار گرفته است. البته سه داستان این مجموعه از نظر ارزش ادبی در یک سطح نیستند و می‌توان گفت که داستان اول (نام اثر هنری سیسیل) اصلاً قابل مقایسه با دو داستان بعدی (چارلز اثر شرلی جکسون و عشق در زمان ما اثر

جیمز. آ. کیرچ) نیست و کاملاً آشکار است که این داستان، بیشتر نمایش و شرح فرضیه‌ای روان‌شناختی در قالبی شبه داستانی است تا داستانی نو یا ساختاری سنجیده که در آن ارزش ادبی در کنار تفسیر روان‌شناختی واجد ارزش‌های ویژه خود باشد.

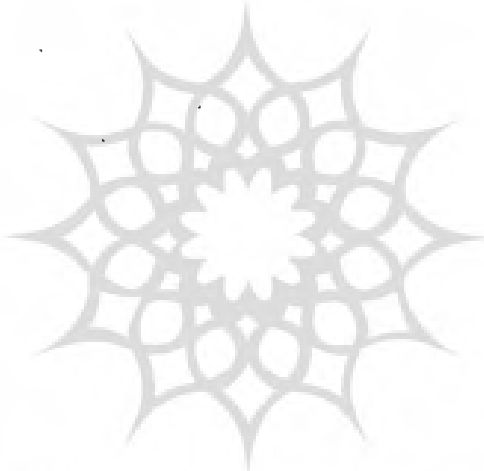
داستان نام‌گزارش‌گونه و خطی است و از پایانی آ. هنری وار بهره‌مند است به گونه‌ای که پس از یک بار خوانده شدن دیگر برای خواننده پی‌گیر ادبیات داستانی جاذبه‌ای برای مرور مجدد ندارد. اما در عوض، دو داستانی بعد آثاری ارزشمند است که علاوه بر آن که امکان تأویل‌های گوناگون از آن‌ها می‌رود و تأویل روان‌شناختی، تنها یکی از آن امکان‌هاست، از نظر ارزش ادبی نیز داستان‌هایی درخور اعتنا و خواندنی هستند.

باید در نظر داشت که یک اثر ادبی قبل از هر چیز می‌بایست واجد «ادبیت» باشد و پس از آن است که به وجوه دیگر آن توجه می‌شود. اگر داستانی تنها دارای بیانیه‌ای روان‌شناختی یا جامعه‌شناختی و یا سیاسی و فلسفی باشد طبیعی است که دیگر در زمره آثار ادبی (منظور ادبیات داستانی) قسراً نمی‌گیرد و آن را

می‌بایست در کنار متون نظریه‌پردازانه قرار داد. اگر ارزش مسائل روان‌شناختی و نظریه‌پردازانه داستان نام را در نظر بگیریم، و ابتدا به ارزش داستانی آن توجه کنیم، درمی‌یابیم که این داستان از نظر واقع‌نمایی و باورپذیر بودن، بسیار سست است و کنشی داستانی در آن صورت نمی‌گیرد و ساختی گزارش‌گونه دارد.

البته آنچه گفتیم از ارزش کار مترجم نمی‌کاهد چرا که خود در مقدمه کتاب نوشته است: «هدف اصلی از ترجمه این سه داستان، آشنایی با کارکرد مفاهیم روان‌شناسی نوین از خلال ادبیات داستانی است.»^۱ یعنی در انتخاب و تحلیل آن‌ها توجه عمده نه بر ارزش ادبی که بر کارکرد مفاهیم روان‌شناسی داستان‌ها بوده است. هرچند که در دو داستان چارلز و عشق در زمان ما این ارزش ادبی در کنار ارزش‌های تأویلی و معنایی، دو داستان خواندنی و برجسته را تقدیم خوانندگان کرده است.

۱ صفحه ۱۹ کتاب عشق در زمان ما / سه قصه روان‌شناختی / ترجمه و تحلیل چیستا یثربی / نشر نامیرا / چاپ اول / تهران ۱۳۷۸.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

محمد رضا گودرزی

عشق در زمان ما

ترجمه و تحلیل: چیستا یثربی

انتشارات نامیرا، چاپ اول: ۱۳۷۹

